

עין משפט
גור מצוה

עח:

והא' אמר רב כהנא כו' אכל כולו חולץ. אע"ג דלא מקפיד והכא כולו הוא מכוסה: דהיינו רביסיס. ולא חילצה היא: **באומות**. בשבע אומות לענין לא תחיה כל נשמה" הלך אחר הזכרים וכדמפרש לקמן: נסגייירו הלך אחר הפגום שבשניהם. לענין יוחסין וכדמפרש: **לאחד מן האומות**. שאינו משבצה אומות ואינו ככלל לא תחיה כל נשמה: שאסה רשאי לקנוסו בעצד. ואי אתה מוואה להמיתו דשדינן ליה בתר אצוה: ס"ל מבני הסוסיצם. שבאו מאומות אחרים ונעשו אצותם תושבים במקומם: מן הנולדים באלרנס. שאמו מאלרנס וילדתו שם ולא מן הגרים באלרנס שנולד במקום

והא אמר רב כהנא לא שנו אלא רובו אבל כולו חוצץ שאני עובר דהיינו רבייתה כי אתא רבינא א"ר יוחנן^[6] באומות הלך אחר הזכר נתגיירו הלך אחר פגום שבשניהם באומות הלך אחר הזכר כדתניא א"י^[7] מנין לאחד מן האומות שבא על הכנענית והוליד בן שאתה רשאי לקנותו בעבד שנאמר יוגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו יכול אפי' אחד מן הכנענים שבא על אחת מן האומות והוליד בן שאתה רשאי לקנותו בעבד ת"ל יאשר הולידו בארצכם מן הנולדים בארצכם ולא מן הגרים בארצכם: נתגיירו הלך אחר פגום שבשניהם: במאי אילימא במצרי שנשא עמונית מאי פגום שבשניהם אית בה^[8] עמוני ולא עמונית באלא בעמוני שנשא מצרית אי זכר הוי שדייה בתר עמוני אי נקבה הוי שדייה בתר מצרית: **במתני'** ממזרין יונתנין אסורין ואיסורן איסור עולם אחד זכרים ואחד נקבות: **גמ'** אמר ריש לקיש ממזרת לאחר עשרה דורות מותרת יליף^[9] עשירי^[2] עשירי מעמוני ומואבי מה להלן נקבות מותרות אף כאן נקבות מותרות אי מה להלן מיד אף כאן מיד כי גמירי^[10] ג"ש] עשירי ואילך וילת הלבטא כר"ל דס"ל דון מינה ואוקי באחרא אלא כסותם מותני דנתן ממזרים נתינים אסורים ומסיק דאסור לעולם אחד זכרים ואחד נקבות:

תוס' חד מקמאי א"ל^[11] ממזרת לאחר עשרה דורות מותרת אילך עשירי עשירי מעמוני מה להלן נקבות מותרות אף כאן נקבות מותרות. אי מה להלן מיד אף כאן מיד כי גמירי^[12] ג"ש] עשירי ואילך וילת הלבטא כר"ל דס"ל דון מינה ואוקי באחרא אלא כסותם מותני דנתן ממזרים נתינים אסורים ומסיק דאסור לעולם אחד זכרים ואחד נקבות:

מוסף רש"י

באומות הלך אחר הזכר. איש ואשה הנאסר משני אומות כולקמן (קדושין טו.) נתגיירו. דיש קדושין ואין עבירה (שם). מניין לאחד מן האומות. שנעולס שאינן מן אומות של ארץ ישראל, שאמר הכתוב עליהם לא תחיה כל נשמה (שם) שבא על הכנענית. שהיא (צ"ל שוהיא) ככלל לא תחיה, והוא הדין לתחת וליתוקם אלה שגילס בקדושין על שם כנעני, דכתיב ארץ כנעני (שם) והולידו בן באחר רשאי לקנותו בעבד. דשדינן ליה בתר זכר ותותרי לתומס (שם). וגם מבני התושבים וגו'. ונעיל מינה כתיב ועבדך ואמתך אשר יהיו לך מלת הוגים אין כתיבותם, שאינן מן אומות, מהם תקנו עבד ואמה, וסמך ליה וגם מבני התושבים, כלומר ולא משאר אומות לצדס שאין זהם מערביס שבע אומות, אלא אף שבע אומות, שכוללים אותם מושבין הנאסר לגור עמכם ומולדינן מן הכנענים, מהם תקנו (שם) וגם מבני התושבים, כל מושב, היינו שבה ממקום אחר ומתיישב כהן, וקאמר קרא שעותר לקנות מבניהם אשר יהיו להם מבנות ארץ (סוטה ג.) גיטס הנולדים בארצכם. גיטס שנשאו באלרנס נשים אתה רשאי לקנות (שם) אשר הולידו בני שאר אומות מבנות אלרנס, שלדינן באלרנס דהיינו אינמותיהם (קדושין טו.) ולא מן הגרים בארצכם. ולא מן הגנים הנולדים לבני אלרנס במקום אחר מבנות שאר אומות והביאום לבניהם לגור שם (סוטה ג.) שהולידו בני אלרנס במקומות אחרים מבנות שאר אומות וכלו הגנים לגור כהן

הערל פרק שמיני יבמות

והא' אמר רב כהנא כו' אכל כולו חולץ. אע"ג דלא מקפיד והכא כולו הוא מכוסה: דהיינו רביסיס. ולא חילצה היא: **באומות**. בשבע אומות לענין לא תחיה כל נשמה" הלך אחר הזכרים וכדמפרש לקמן: נסגייירו הלך אחר הפגום שבשניהם. לענין יוחסין וכדמפרש: **לאחד מן האומות**. שאינו משבצה אומות ואינו ככלל לא תחיה כל נשמה: שאסה רשאי לקנוסו בעצד. ואי אתה מוואה להמיתו דשדינן ליה בתר אצוה: ס"ל מבני הסוסיצם. שבאו מאומות אחרים ונעשו אצותם תושבים במקומם: מן הנולדים באלרנס. שאמו מאלרנס וילדתו שם ולא מן הגרים באלרנס שנולד במקום

והא אמר רב כהנא לא שנו אלא רובו אבל כולו חוצץ שאני עובר דהיינו רבייתה כי אתא רבינא א"ר יוחנן^[6] באומות הלך אחר הזכר נתגיירו הלך אחר פגום שבשניהם באומות הלך אחר הזכר כדתניא א"י^[7] מנין לאחד מן האומות שבא על הכנענית והוליד בן שאתה רשאי לקנותו בעבד שנאמר יוגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו יכול אפי' אחד מן הכנענים שבא על אחת מן האומות והוליד בן שאתה רשאי לקנותו בעבד ת"ל יאשר הולידו בארצכם מן הנולדים בארצכם ולא מן הגרים בארצכם: נתגיירו הלך אחר פגום שבשניהם: במאי אילימא במצרי שנשא עמונית מאי פגום שבשניהם אית בה^[8] עמוני ולא עמונית באלא בעמוני שנשא מצרית אי זכר הוי שדייה בתר עמוני אי נקבה הוי שדייה בתר מצרית: **במתני'** ממזרין יונתנין אסורין ואיסורן איסור עולם אחד זכרים ואחד נקבות: **גמ'** אמר ריש לקיש ממזרת לאחר עשרה דורות מותרת יליף^[9] עשירי^[2] עשירי מעמוני ומואבי מה להלן נקבות מותרות אף כאן נקבות מותרות אי מה להלן מיד אף כאן מיד כי אהני גזירה הוה מעשירי ואילך והאנן נתנן ממזרים ונתנינן אסורין ואיסורן איסור עולם אחד זכרים ואחד נקבות לא קשיא הא כמאן דאמר דון מינה ומינה הא כמאן דאמר^[7] דון מינה ואוקי באחרא שאלו את רבי אליעזר ממזרת לאחר עשרה דרי מהו אמר להם מי יתן לי דור שלישי ואטהרנו אלמא קסבר ממזרא לא חיי וכן אמר רב הונא ממזרא לא חיי והא אנן נתנן ממזרין אסורין ואיסורן איסור עולם אמר רבי זיורא לדידי מפרשא לי מיניה דרב יהודה ידיע חיי דלא ידיע לא חיי ידיע ולא ידיע עד תלתא דרי חיי מפי לא חיי ההוא דהוי בשבבותיה דר' אמי אכריו עליה דממזרא הוה בכי ואזיל אמר ליה חיים נתתי לך אמר רב חנא בר אדא א"י^[10] נתינים דוד גזר עליהם שנאמר ויקרא המלך לגבעונים ויאמרו אליהם והגבעונים לא מבני ישראל המה וגו' מאי טעמא גזר עלייהו דכתיב ויהי רעב בימי דוד שלש שלש שנה אחר שנה שנה ראשונה אמר להם שמא עובדי עבודת כוכבים יש בכם דכתיב ועבדתם אלהים אחרים והשתחוויתם להם ועצר את השמים ולא יהיה מטר וגו' בדרק ולא מצאו שניה אמר להם שמא עוברי עבירה יש בכם דכתיב יומנעו רביבים ומלקוש לא היה ומצח אשה וזנה היה לך וגו' בדרק ולא מצאו שלישית אמר להם שמא פוסקי צדקה ברבים יש בכם אין נותנין דכתיב נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתות שקר בדרק ולא מצאו אמר אין הדבר תלוי אלא בי מיד ויבקש דוד את פני ה' מאי היא אמר ריש לקיש ששאל באורים ותומים מאי משמע א"ר אלעזר אחיא פני פני כתיב הכא ויבקש דוד את פני ה' וכתיב התם וישאל לו במשפט האורים לפני ה'^[5] ויאמר ה' אל שאול ואל בית הדמים על אשר המית הגבעונים אל שאול שלא נספד כהלכה ואל בית הדמים על אשר המית הגבעונים וכי היכן מוצינו בשאול שהמית הגבעונים אלא מתוך שהרג גוב עיר הכהנים שהיו מספקין להם מים ומזון מעלה עליו הכתוב כאילו הרגן קא תבע אל שאול שלא נספד כהלכה וקא תבע על אשר המית הגבעונים אין דאמר ריש לקיש מאי דכתיב יבקשו את ה' כל עגיו ארץ אשר משפטו פעלו באשר משפטו שם פעלו אמר דוד שאול נפקו להו

הערל פרק שמיני יבמות

והא' אמר רב כהנא כו' אכל כולו חולץ. אע"ג דלא מקפיד והכא כולו הוא מכוסה: דהיינו רביסיס. ולא חילצה היא: **באומות**. בשבע אומות לענין לא תחיה כל נשמה" הלך אחר הזכרים וכדמפרש לקמן: נסגייירו הלך אחר הפגום שבשניהם. לענין יוחסין וכדמפרש: **לאחד מן האומות**. שאינו משבצה אומות ואינו ככלל לא תחיה כל נשמה: שאסה רשאי לקנוסו בעצד. ואי אתה מוואה להמיתו דשדינן ליה בתר אצוה: ס"ל מבני הסוסיצם. שבאו מאומות אחרים ונעשו אצותם תושבים במקומם: מן הנולדים באלרנס. שאמו מאלרנס וילדתו שם ולא מן הגרים באלרנס שנולד במקום אחר שאמו מן שאר אומות ואח"כ בא לגור אצל אציו באלרנס. דרך אסה להיות במקומה ודרך איש לגלות הלכך הנולדים בדרך ודאי אמו משבצה אומות אצל הנולדים במקום אחר ודאי אמו משאר אומות ומסתברא כי מעטיניהו קרא היכא דאציו כנעני: איילמא במלרי שנשא עמונים. וקאמר דשדינן זרעם אחר האצ דאפילו ילדה נקבה אסורה עד ג' דורות ולא שדינן לה בתר אמה למישרייה לאלתר דעמוני ולא עמונית: מאי פגום שבשניהם איכא. דמשמע דשניהם פגומים אלא שזה פגום מזה הא עמונית לא פגומה מידי דעמוני כתיבי^[1] ולא עמונית: אלא בעמוני שנשא מזרים. דשניהם פגומים דמזרית ראשונה אסורה: אי זכר הוא. אס יולד להם זכר: שדייה בתר עמוני. ויאסר לעולם: ואס נקבה היא שדייה בתר מזרים. ותהיה מזרית שניה ואסורה לישראל ולא תשדייה בתר עמוני לאישרמוי לאלתר משום עמונית: **במתני'** נתינים. גבעונים שנסגייירו בערמה צימיו יהושע ונתנם בעדים לחוטבי עצים ושואבי מים: **גמ'** גמר עשירי עשירי מעמוני. בספרי^[2] מה עשירי האמור בעמוני עד עולם אף עשירי האמור בממזר עד עולם הלכך מה להלן זכרים ולא נקבות אף כאן כו': **מעשירי ואילך**. דעד עשרה דורות דאיסורא^[3] (גפוגיה) דממזר כתיב ליכא למגמר מעמוני דנקבות מותרות דהא ממזר מוס זר משמע^[4] ואפילו נקבות אצל מעשירי ואילך דאיסורא בג"ש דעמוני ומואבי יליף דהא לאו בממזר כתיבא הלכך היתירא נמי לנקבות מיניה יליף דלמר דון מינה ומינה כולקמן: הא כמאן דאמר דון מינה ומינה. פלוגתא דר' אליעזר ור' יהושע בהעור והרוטב (חולין דף קכ.)^[5] דון מינה ומינה. כי גמרינן מילתא ממילתא דוג"ש גמרינן לה כולה מילתא מינה: דון מינה ואוקי כאתרא. למאי דלריכי גמרינן למאי דלא לריכינן מוקמינן באתרא. והכא מאי גזרה שזה איכא בממזר לא כתיב עד עולם ובעמוני ומואבי כתיבי^[6] עד עולם וילפינן ממזר מעמוני בג"ש דתני בספרי דבי רב נאמר כאן עשירי ונאמר למטה עשירי

מה עשירי האמור למטה עד עולם אף עשירי האמור כאן עד עולם: ר"ל סבר כמאן דאמר דון מינה ומינה מה להלן עד עולם אף כאן עד עולם ומינה מה להלן זכרים ולא נקבות אף כאן זכרים ולא נקבות מדור עשירי ואילך הוא דגמרינן דהא כל עשרה לא אינטריכו לן למילף בג"ש: ותנא דידן סבר לה כמ"ד דון מינה ואוקי באתרא דון מינה מה להלן עד עולם אף ממזר עד עולם ואוקי באתרא כדמעיקרא י דורות דקרא אחד זכרים ואחד נקבות דכתיב ממזר מוס זר הכי נמי עד עולם דמייחינן בג"ש אחד זכרים ואחד נקבות. כך שמעמי וכן עיקר ויש שמפרש לה בלשון אחר: מי יתן לי דור שלישי. כלומר דבר שאי אפשר הוא: לא חיי. שלא יטמעו כשרים צדורותיו: ממזר ידיע. לכל בצבור חיי הוא ודורותיו דלא מיטמעיי ציה: דלא ידיע. כלל לא חיי אפילו הוא דוד גזר עליה דכדכיצ והגבעונים לא מבני ישראל המה. כלומר אינס ראוין לצא בעולם שקל: איש מהשלל בתמס שקר. פסוקס ואין נותן גורס לעצירת גשמים: כהנים היו מספקין להם מזון לגבעונים שהיו חוטבי עצים ושואבי מים למזבח דככתיב ציהושע (ט) ולא יכרת מכס חוטבי עצים ושואבי מים לצית אלהי: קסצע. הקדוש צרוך הוא בצבוד שאול שלא נספד כהלכה והדר קסצע צפורענותיה דשאול אשר המית כו': באשר משפטו. במקום שדנים האדם שם מוזכרין פועל דקדומי: מריסר

מה עשירי האמור למטה עד עולם אף עשירי האמור כאן עד עולם: ר"ל סבר כמאן דאמר דון מינה ומינה מה להלן עד עולם אף כאן עד עולם ומינה מה להלן זכרים ולא נקבות אף כאן זכרים ולא נקבות מדור עשירי ואילך הוא דגמרינן דהא כל עשרה לא אינטריכו לן למילף בג"ש: ותנא דידן סבר לה כמ"ד דון מינה ואוקי באתרא דון מינה מה להלן עד עולם אף ממזר עד עולם ואוקי באתרא כדמעיקרא י דורות דקרא אחד זכרים ואחד נקבות דכתיב ממזר מוס זר הכי נמי עד עולם דמייחינן בג"ש אחד זכרים ואחד נקבות. כך שמעמי וכן עיקר ויש שמפרש לה בלשון אחר: מי יתן לי דור שלישי. כלומר דבר שאי אפשר הוא: לא חיי. שלא יטמעו כשרים צדורותיו: ממזר ידיע. לכל בצבור חיי הוא ודורותיו דלא מיטמעיי ציה: דלא ידיע. כלל לא חיי אפילו הוא דוד גזר עליה דכדכיצ והגבעונים לא מבני ישראל המה. כלומר אינס ראוין לצא בעולם שקל: איש מהשלל בתמס שקר. פסוקס ואין נותן גורס לעצירת גשמים: כהנים היו מספקין להם מזון לגבעונים שהיו חוטבי עצים ושואבי מים למזבח דככתיב ציהושע (ט) ולא יכרת מכס חוטבי עצים ושואבי מים לצית אלהי: קסצע. הקדוש צרוך הוא בצבוד שאול שלא נספד כהלכה והדר קסצע צפורענותיה דשאול אשר המית כו': באשר משפטו. במקום שדנים האדם שם מוזכרין פועל דקדומי: מריסר

כאן בתורה שאר דברים המפורשים בו (שבועות לז.) מה שהדבר צריך ללמוד מחצירו, שאין יכול ללמוד מגופו, ללמד מחצירו, ולשאר דברים שאתה יכול ללמד מגופו העמידה על מקומו (ובאים צא: ובעי"ז חולין קכ.). שהיו מספקין להם מים ומזון. שהמית כהני עוב שהיו מספקין מים ומזון לגבעונים, שהגבעונים היו משמטין למזבח חוטבי עצים ושואבי מים (ב"ש קס.).

מסורת הש"ס

א) קדושין סו. ג) ט) ג"ז שס: סוטה ג. ג.) א) (לעיל סט. וס"ג.) ד) נ"ב"ק סה: סנהדרין עה: שניעות לא. ומוסר לא: ממוות סב. קו. חולין קכ: מזה מג"ז. א) נ"י מוס' לקמן עט. ד"ה ונתינים ומוספות כמותם כט. ד"ה אלו.) א) ב"ק קט"ו. ד) (דברים כו.) ח) (דברים כג.) ט) (תל"א כג ג.) א) (נרש"ל מ"י.) ט) (לעיל ע"ג.) ט) (דברים כג.)

תורה אור השלם

1. וגם מבני התושבים הגרים עמכם מזהם תקנו וממשפחתם אשר עמכם אשר הולידו בארצכם ויהיו לכם לאחיה: ויקרא כה מה 2. לא יבא עמוני ומואבי בקהל יי וגם דור עשירי לא יבא לקדם בקהל יי עד עולם: דברים כג ד 3. לא יבא ממזר בקהל יי וגם דור עשירי לא יבא לו בקהל יי: דברים כג ג 4. ויקרא הפלך לגבענים ויאמר אליהם והגבענים לא מבני ישראל הקמה כי אם מיתר האמרי ובני ישראל נשבע לקדם ויבקש שאול להבתם בקצאתו לבני ישראל והיה: שמואל ב כא ב 5. ויהי רעב בימי דוד שלש שנים שנה אחרי שנה ויבקש דוד את פני ה' ויאמר יי אל שאול ואל בית הדמים על אשר המית את הגבענים: שמואל ב כא א

6. (טו) השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם וגבדתם אלהים אחרים ויהשתחוויתם להם: (טו) ויהיה אף יי בכם ויצא את השמים ולא ידעה קטר והאדמה לא נתן את יבולא וגבדתם מדרה מעל הארץ והקבה אשר יי נתן לכם: דברים יא טז-יז 7. וימנעו רבבים ומלקוש לא היה ומצח אשה וזנה היה לך מאנת כלם: ירמיהו ג ג 8. נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתות שקר: במדבר כו כד 9. ולפני אלעזר הדבן יצמד וישאל לו במשפט האדמים לפני יי על פיו יצאו ועל פיו יבאו הוא וכל בני ישראל אתו כל העדה: במדבר כו כב 10. בקשו את יי כל עגיו הארץ אשר משפטו פעלו בקשו וקדק בקשו שנה אויל תסרתו ביום אף יי: צפניה ב ג

מוסף רש"י (המשך)

ובעי"ז שבועות לז.) דון מינה ואוקי באחרא. דון עיקר הדבר ללמוד מחצירו, אלא לשאר דבריו שאתה מוואה דית מפורש זו אתה יוכל ללמד מיניה וציה, דבר מדבר ואילין צריך ללמד מחצירו, העמידה במקומו ואל תשווה לחצורו (סנהדרין עה) כלומר לאשר אלמנתו משם והבאתו לכאן העמידה

ובתורה שהם המפורשים בו (שבועות לז.) מה שהדבר צריך ללמוד מגופו, שאין יכול ללמוד מגופו, ללמד מחצירו, ולשאר דברים שאתה יכול ללמד מגופו העמידה על מקומו (ובאים צא: ובעי"ז חולין קכ.). שהיו מספקין להם מים ומזון. שהמית כהני עוב שהיו מספקין מים ומזון לגבעונים, שהגבעונים היו משמטין למזבח חוטבי עצים ושואבי מים (ב"ש קס.).